

Magatartás, viselkedés

Miskolc városa megrendelésére a hetedik osztályos tanulók negyedére kiterjedő körben végzett kérdőíves vizsgálatot az Echo nevű kutatóműhely. Kitűnt, hogy a tanulók magatartáskultúrája alapvetően megnyugtató tendenciákat mutat. Szembeötlő, hogy azon gyerekek a problematikusabbak, akik több konfliktusról számoltak be kortársaikkal, nevelőikkel. Nem kizárt, hogy az iskola konfliktuskezelő kultúrájának fejlesztése (humanizálása) javítja a viselkedéskultúrában mutatkozó deficitet.

Apáczai Hallgatói Ösztöndíj

A Határon Túli Magyar Oktatásért Apáczai Közalapítvány a Kárpát-medencében, a szülőföldjükön a szak- és felsőoktatásban tanulmányaikat folytató határon túli magyar fiatalok otthonmaradásának támogatása céljából a 2000/2001-es tanévre 100 millió forint keretösszeggel tanulmányi jellegű ösztöndíjprogramot hirdet meg, az alábbiak szerint.

A részletek megtekinthetők a www.apalaz.hu web-címen.

Felnőttoktatási és képzési lexikon

Hasznos szakmai-tudományos kézikönyv pedagógusoknak, felnőttoktatóknak, közművelődési dolgozóknak, mindazoknak, akik az állami, önkormányzati, civilszervezetekben és az üzleti életben gyakorlati és elméleti szakemberekként segítik a felnőttoktatást, és a szívügyük az egész életen át tartó tanulás. A maga nemében egyedülálló vállalkozás szinte kimeríthetetlen tárháza a felnőttoktatással kapcsolatos fogalmaknak, módszereknek, intézményeknek, andragógiai gondolatoknak, szociológiai, pszichológiai, menedzsment-, üzleti és informatikai ismer-

teknek, amelyben mester s tanítványa, felnőttek intézményes s önálló tanulásában egyaránt érdekelt önkéntes rajongó, óradó, orvos, mérnök, jogász vagy professzionális oktatási vállalkozó egyaránt megtalálhatja a számára szükséges tudnivalókat. A lexikon hagyományörző és a jövőbe mutató. Időgépe átrepüli a felnőttoktatás kétszáz évét a felvilágosodástól napjainkig, és bemutatja a globalizálódó világ tanuló társadalmát, amelyben az egynégyre inkább saját maga építi fel tudását, szakmai kompetenciáját az Internet virtuális tanteremben. Univerzális annyiban, hogy talán most először kaphatunk olyan áttekintést más országok felnőttoktatásáról Svédországtól Dél-Afrikáig és Hollandiától Japánig, amelyből tanulhatunk és nyomon követhetjük a szakma európai s világtendenciáit, arcképcsarnokában megtekinthetjük azokat a neves személyiségeket, akik elméleti munkásságukkal, tetteikkel nyomot hagytak a felnőttoktatás hazai és nemzetközi arculatán (például *Németh László*, *Malcolm Knowles*). A kötet egyes tématerületek legnevesebb hazai és külföldi szakembereinek bevonásával készült, akik nélkül nem lett volna lehetséges a több mint 1000 tételt tartalmazó 800 oldal terjedelmű könyv megjelenítése a Műszaki Kiadó körültekintő gondozásában, támogatói közt tudni a jelesebb hazai felnőttoktatási műhelyeket is, civil mozgalmakat, nemkülönben a Német Népfőiskolai Szövetség budapesti projectirodáját.

Tanuljunk külföldön

A fenti címmel angol, francia és spanyol nyelven megjelent a PolgArt könyvkiadó legújabb kiadványa.

Békés Tamás, a kiadó főszerkesztője elmondta: a vaskos könyv a világ különböző felsőoktatási intézményeinek ösztöndíj-lehetőségeit ismerteti. A kötet mintegy 2600 – a felsőoktatással és szakképzéssel kapcsolatos – adatot tartalmaz, amelyet 129 országból szereztek be a 2000–2001-es tanévre. A kiadvány hasznos információkat tartalmaz az ösztöndíjakkal és az anya-

gi támogatás lehetőségeivel kapcsolatban. Közli egyetemi kurzusok, rövid távú tanfolyamok, szakképzési, illetve más oktatási programok kínálatát, és a diákok munkavállalási lehetőségeit.

Mester Jánosra emlékeztek

2000 tavaszán a Szegedi Akadémiai Bizottság és a SZTE Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kara Neveléstudományi Tanszékének tanárai újabb sikeres konferenciát szerveztek Szegeden az MTA SZAB székházban, melyen részt vettek a SZTE BTK oktatói is, de a budapesti egyetemről is volt előadó.

Mester Jánost (1879–1954) 1921. novemberében nevezték ki professzornak a Budapesti Erzsébet Nőiskola filozófia és pedagógia tanszékére. Tanított a Fővárosi Pedagógiai Szemináriumban is. A Lélektani Laboratóriumban Nagy László közeli munkatársa lett. 1926 szeptemberében Mester János átvette az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolán a nyugalomba vonuló Székely György helyét. A budapesti tanárképző 1928-ban Szegedre települt át. Mester János itt folytatta tevékenységét. 1930-ban átkerült a szegedi egyetemre, ahol rábízta a filozófia tanszék vezetését. 1940-től 1949-ig a pedagógia tanszékét vezette.

A római Gergely Egyetemen, majd a budapesti egyetemen végezte el tanulmányait. Itáliában megismerkedett az olasz pedagógia és filozófia történetével, Nagy László mellett pedig a modern pszichológiával, emellett szakképzett elektrotechnikus is lett. Az egyik korai pártfogója Glattfelder Gyula püspök és Nagy László volt. Mester János a szegedi egyetem közismert professzora lett. Többször volt dékán és prodékán, mindig a legnehezebb időben, amikor nagy szükség volt higgadságra, bátor kiállásra, emberi tisztességre. Személyesen ismerte Benedetto Crocét, a híres antifasiszta tudóst. 1944-ben fellépett a Szegedet elfoglaló szovjet katonák garáz-

dálkodásai ellen. Hősiesen védelmezte továbbá kollégáit: Sik Sándort és Bálint Sándort a sztálinista erők támadásaival szemben.

Mester Jánost az olasz pedagógiai, filozófiai és esztétikai szakirodalom kiváló ismerőjeként és népszerűsítőjeként tartják számon a lexikonok, akinek jelentősek a „cselekvő iskola” lélektani alapjaival kapcsolatos kutatásai, s a korabeli tanárképzés tartalmi és módszertani korszerűsítésében is fontos szerepet játszott. Rangos pedagógiai folyóiratot (Nevelésügyi Szemle) szerkesztett.

Előadásában Oláh János ismertette Mester János életének főbb csomópontjait, beszámolt a szegedi professzorról kapcsolatos kutatásokról. Az előadó írt először kismonográfiát és több tanulmányt a szegedi humanista pedagógusról. Megállapította, hogy a tanárképző főiskolai kar szegedi léte szellemiségének egyik megrementője lett Mester János.

Karikó Sándor Mester János doktori értekezését mutatta be, melynek témája Roger Bacon munkássága volt, aki több területen megelőzte kora nézeteit. Karikó Sándor Mestert idézve megállapította, hogyha Bacont nem kárhoztatják tízévi hallgatásra és nem ítélik 14 évi várfogságra, s a pápa vezetése alatt megalakíthatja a világ egységes tudóstársaságát, nagy krízistől menekülhetett volna meg az emberiség.

Varga István ismertette a szegedi tudós nézeteit a munkaiskola formális fokozataival kapcsolatban. Mester tanulmánya 1928-ban jelent Budapesten *Szenes Adolf*: „Az élet iskolája” című kötetében. Az előadó megállapította, hogy Mester János a tradicionális herbartianus pedagógia formális fokozatait igyekezett megtölteni a reformpedagógia szellemében működő munkaiskola életére jellemző tartalmakkal.

Kaposi Márton, Benedetto Croce életművének elismert kutatója előadásában a klasszikus és a modern kultúra közvetítését vázolta fel Mester János filozófiájában. Megállapította, hogy rendkívül tanulságos az olasz filozófusok életútja, akik életükben korszerű pedagógiai nézeteket is hirdettek.

Németh András a magyar katolikus peda-

gógusok megújulási törekvéseit vázolta fel, s elhelyezte köztük Mester János nézeteit.

Duró Lajos Mester professzornak az önuralommal, az akaratneveléssel kapcsolatos nézeteit ismertette. Megállapította, hogy azok kapcsolódtak a kor legkorszerűbb pszichológiai nézeteihez, felhívta a figyelmet a szegedi egyetemi tanár gondolatainak aktualitásaira is.

Szabó Tibor Mester János elképzeléseit mutatta be az olasz népjellemről.

Ördögh Éva az olasz aktualista filozófiai irányzatot vázolta fel. Mester János alapján mutatta be *Giovanni Gentile* filozófus és pedagógus filozófiai nézeteit.

Fáyné Dombi Alice Mester János *Montessori-* és *Agazzi-értékeléséről* számolt be. Megállapította, hogy az említett irányzatok hazai népszerűsítésében a szegedi egyetemi tanárnak vitathatatlan érdemei vannak, ugyanakkor Mester János: „Az olasz nevelés a 19. és 20. században” című munkájában a két irányzat korszerű kritikáját is megadta.

Pukánszky Béla, levezető elnök zárszavában hangsúlyozta a szegedi egyetem különböző korai tanszéktörténeti kutatásainak fontosságát. Mester János életművének további kutatására hívta fel a figyelmet, hiszen ez a több tudomány által megalapozott és kiművelt munkásság ma is fontos tanulságok levonására ad alkalmat. A felolvasó ülés hat tanszék kutatási eredményeit reprezentálta az universitas szellemében.

Fáyné Dombi Alice – Oláh János

KözEIKat

A különféle hazai könyvtári rendszerek együttes lekérdezésének megoldására 1996-ban indult a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési program projektje, amely először a KLTE, illetve a JATE katalógusainak közös lekérdezését oldotta meg. A KÖZös ELEktronikus KATalógus (KözEIKat) felhasználói felülete az eredeti célkitűzést felkaroló budapesti egyetemek TEMPUS pályázata segítségével va-

lósult meg. A KözEIKat projekt nyitott egyéb könyvtári rendszerek irányába is, sőt munkatársai azt remélik, hogy hamarosan a teljes magyar elektronizált könyvtári horizontot lefedve segíti majd a könyvtári dokumentumot kereső olvasók és könyvtári rendszerekkel dolgozó hazai és külföldi kollégák munkáját.

Cím: <http://www.kozelkat.iif.hu>

Koronatanúk

A modern magyar neveléstudomány *Kiss Árpád*ot korszak-meghatározó személyiségnek tekinti. Húsz éve hunyt el a jeles kutató, szakmai közéleti személyiség, egykoron az újjáalakított Magyar Pedagógiai Társaságnak is elnöke. Kordokumentum, napló, életregény, memoár az a kötet, mely „Igazság költészet nélkül” címmel el jelent meg a Teleki László Alapítvány kiadásában. Lassan két évtizedes a jelenléte annak a pedagógiai jelenségvilágnak, melyet AKG-nak, Alternatív Közgazdasági Gimnáziumnak nevezünk. *Takács Géza* korábban az Iskolakultúrában adta közre kritikus elemzéseit, most a Soros Alapítvány támogatásával Iskolapróza avagy az „Alternatív Közgazdasági Gimnázium kalandja a szabadsággal” címen könyv alakban is megjelent. A szellemes cím egyszerre játszik az iskoladráma kifejezéssel, jelezvén, hogy minden krízis ellenére a drámai műnem metaforája nem illik az AKG történéseire. Másfelől a próza kifejezés kihívóan rímel (utal rá és el is hárítja) a hősköltemény műfajára is (hiszen a húszas évek szovjet-orosz iskolareformere nevezte saját művét – a próza ellenében – poémának. A könyv kiadója az Önkonet.